

Advies betreffende aankorrelplaatsen voor het afschot van everzwijn

Nummer:	INBO.A.3127
Datum advisering:	8 mei 2014
Auteur(s):	Jim Casaer
Contact:	Niko Boone (niko.boone@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	ANB-INBO-BEL-2014-27
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos Cel Fauna en Flora Beleid T.a.v. Bert Verbist Koning Albert II-laan 20 bus 8 1000 Brussel bert.verbist@lne.vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Carl De Schepper (carl.deschepper@lne.vlaanderen.be)

AANLEIDING

Om het afschot van everzwijn efficiënter te kunnen uitvoeren, voorziet het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering over de jacht, de mogelijkheid om aankorrelplaatsen te gebruiken. De minister bepaalt de voorwaarden voor het gebruik ervan. Dit zal gebeuren door de modaliteiten te omschrijven waaraan de aankorrelplaatsen moeten voldoen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) streeft naar duidelijke, SMART gedefinieerde criteria en voorwaarden voor de toepassing van deze wetgeving.

VRAAGSTELLING

Kunnen, op basis van de actuele expertise en kennis en op basis van de bestaande wetgeving in de omliggende landen/regio's, voorstellen gedaan worden om in Vlaanderen te komen tot SMART omschrijvingen van de modaliteiten waaraan aankorrelplaatsen moeten voldoen?

TOELICHTING

1. Algemeen

1.1 Doelstellingen en definities

De bepalingen die opgenomen kunnen worden in de modaliteiten voor de aankorrelplaatsen, hebben tot doel ervoor te zorgen dat er een duidelijk verschil is tussen:

Aankorrelplaatsen: dit zijn voederplaatsen die tot doel hebben het afschot van wild, in dit geval everzwijn, efficiënter te kunnen uitvoeren door de dieren te lokken naar een plaats, bijvoorbeeld bij een hoogzit, waar het afschot uitgevoerd kan worden.

Overige voederplaatsen: deze voederplaatsen zijn bedoeld om wild- of andere diersoorten in de winterperiode te voorzien van (extra) voedsel, om het wild in het eigen jachtgebied te houden of om wildsoorten weg te houden van schadegevoelige gewassen.

Lokvoer dient bij het aankorrelen als hulpmiddel voor een efficiënt afschot. Door het bepalen van richtlijnen, randvoorwaarden en criteria wil men vermijden dat grote hoeveelheden extra voedsel beschikbaar worden voor de everzwijnen, zonder dat dit resulteert in een sterk verhoogd afschot (Hahn, 2008). Door de relatie tussen de beschikbaarheid van voedsel en de reproductie bij everzwijnen, bestaat immers het risico dat het extra voedsel resulteert in een verhoogde voortplanting die niet gecompenseerd wordt door een hoger afschot. Onoordeelkundig gebruik van lokvoer bij het aankorrelen kan bijgevolg leiden tot een grotere populatie of hogere densiteiten (zie ook Reimoser, 2004; Briederman, 2009; Scheppers & Casaer, 2012). Tabel 1 geeft een overzicht van de terminologie die gebruikt wordt in verschillende talen.

Tabel 1: terminologie voor de verschillende vormen van gebruik van voederplaatsen.

	Nederlands	Frans	Duits	Engels
1	Aankorrelen	Appâtage	Kirren	Baiting
2	Bijvoeding in de winter	Nourrisage supplétif	Winterfütterung	Supplementary feeding
3	Bijvoederen i.f.v. het weghouden van wild van schadegevoelige gewassen	Nourrisage dissuasif	Ablenkungsfütterung	(Distracting) feeding

1.2 Omliggende regio's en landen

De doeleinden en de toegelaten vormen van (bij)voederen zijn verschillend in de ons omliggende landen en regio's. Het is daarbij niet altijd duidelijk in welke mate het gebruik van likstenen wettelijk beschouwd wordt als een vorm van lokken, of de aanleg van wildakkers als een vorm van bijvoeding.

- In Wallonië is het aankorrelen voor geen enkele grofwildsoort toegelaten. Ten noorden van Samber en Maas is ook het bijvoederen van grofwild verboden. De twee overige vormen van bijvoederen (zie tabel 1) zijn, steeds onder specifieke randvoorwaarden, toegelaten. Op 27 februari 2014 werd echter een nieuw besluit goedgekeurd dat toelaat om grofwildsoorten te bestrijden (cfr. Waalse jachtwetgeving) of te bejagen vanop een hoogzit op minder dan 200 m van een voederplaats. Hierdoor lijkt er in Wallonië actueel geen duidelijk onderscheid te zijn tussen voederplaatsen aangelegd in functie van de verschillende hoger vermelde doelstellingen.
- In het Groothertogdom Luxemburg is het aankorrelen van alle grofwildsoorten toegelaten onder specifieke voorwaarden. Bijvoederen van grofwild voor andere doelen is verboden.
- In Duitsland zijn de drie vormen van voederen toegelaten onder specifieke voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen verschillen tussen de deelstaten (Müller-Schallenberg, 2005).
- In Nederland kan gebruik gemaakt worden van lokvoer voor het afschot van everzwijnen (wilde zwijnen), wanneer dit toegelaten is in de ontheffing voor de regulatie van everzwijnenpopulaties. Het gebruik van aankorrelplaatsen kan ook toegelaten worden in functie van het uitvoeren van tellingen. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Hoge Veluwe. Randvoorwaarde is dat het gebruik van lokvoer geen effect mag hebben op de draagkracht van het gebied (mondelinge mededeling G.J. Spek – Spek Fauna advies).

1.3 SMART gedefinieerde criteria en randvoorwaarden

Onder SMART wordt verstaan dat de criteria en randvoorwaarden specifiek, meetbaar, aanvaard, realistisch en tijdsgebonden zijn. Afhankelijk van de bron en de taal bestaan er evenwel nog tal van alternatieve omschrijvingen voor de verschillende letters in dit meerletterwoord.

De term SMART wordt veelal gebruikt bij het bepalen van doelstellingen en/of het uitwerken van te realiseren acties. In de context van deze adviesvraag wordt de term toegepast om de randvoorwaarden en criteria voor het gebruik van aankorrelplaatsen in het kader van het everzwijnenbeheer te omschrijven.

Op basis van wetgeving en richtlijnen in omliggende regio's en landen, en op basis van literatuur en buitenlandse publicaties, blijkt dat criteria en randvoorwaarden gehanteerd worden voor de volgende deelaspecten:

- toegestane voeders
- hoeveelheid lokvoer
- aantal aankorrelplaatsen
- manier van voederen
- locatie van voederen
- tijdstip van voederen (in de loop van het jaar)
- mogelijkheden voor controle

2. Randvoorwaarden en criteria

2.1 Overzicht

Tabel 2 geeft een overzicht van de verschillende criteria en randvoorwaarden die vermeld worden in de regelgeving, richtlijnen en publicaties m.b.t. (bij)voeding in de ons omringende regio's en landen. Alle gebruikte documenten werden opgenomen in de referentielijst.

De criteria en randvoorwaarden werden opgedeeld in functie van het SMART kenmerk waartoe ze kunnen bijdragen.

De mate waarin een bepaalde maatregel 'aanvaard' (SMART) wordt in Vlaanderen, kan niet geëvalueerd worden op basis van de buitenlandse literatuur en werd in functie van deze adviesvraag ook niet afgetoetst

met de verschillende belangengroepen. Voor het SMART kenmerk 'aanvaard' werd dan ook geen kolom opgenomen in de tabel.

De inschatting van de mate waarin de randvoorwaarden of criteria '*realistisch*' (SMART) zijn voor de situatie in Vlaanderen, is – wanneer ingevuld - gebaseerd op *expert judgement* van de auteur.

Tabel 2: overzicht van de criteria en randvoorwaarden vermeld in de regelgeving, richtlijnen en publicaties m.b.t. (bij)voeding in de ons omringende regio's en landen in, opgedeeld in functie van het SMART kenmerk waartoe ze kunnen bijdragen (o.a. Krinner, 2003; SRVA, 2004; Völk, 2012) (geraadpleegde wetgeving zie bijlage 1).

	Specifiek	Meetbaar	Realistisch (i.f.v. de situatie in Vlaanderen)	Tijdsgebonden
Toegestane voeders	<ul style="list-style-type: none"> Het gebruik van afval (slachtafval, keukenafval of andere) is veelal verboden In Luxemburg zijn enkel granen toegelaten, inclusief maïs. In sommige Duitse deelstaten is daarnaast ook het gebruik van eikels, beukennoten, kastanjes en andere 'artgerechte futtermittel' toegelaten. 			
Aantal aankorrelplaatsen		<ul style="list-style-type: none"> 1 aankorrelplaats per schijf van 50 of 100 ha bos. 1 aankorrelplaats per schijf van 75, 100 of 150 ha jachtgebied. Maximaal 2 aankorrelplaatsen voor Jachtrevieren tot 150 ha met 1 extra aankorrelplaats per bijkomende begonnen schijf van 150 ha jachtrevier. 	<ul style="list-style-type: none"> Om dit criterium te evalueren is de schaal belangrijk. Er kan geëvalueerd worden op het schaalniveau van een jachtrevier, een wildbeheereenheid of een natuur- en boscomplex. Er wordt soms aangeraden dit criterium te evalueren op het niveau van een boscomplex, zonder rekening te houden met de grenzen van de jachtrevieren (zie echter 2.2. bemerkingen). 	
Hoeveelheid lokvoer		<ul style="list-style-type: none"> Per aankorrelplaats niet meer toedienen dan 0,5 / 1 / 3 kg drooggewicht per dag. Per aankorrelplaats maximum 50 tot 100 g toedienen per dag (www.sanglier.ch - 		

		<p>technische fiche).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maximaal 1 liter per dag per voederplaats (volumemaat i.p.v. gewicht). • Maximaal 175 kg toedienen per 100 ha per jaar (van toepassing in de Hoge Veluwe voor afschot en tellingen samen). 		
Hoeveelheid lokvoer		<ul style="list-style-type: none"> • De totale hoeveelheid lokvoer dat in een gebied werd toegediend, mag per <i>geschoten everzwijn</i> niet meer bedragen dan 50 -100 kg op jaarbasis. 		
Hoeveelheid lokvoer aanwezig op een aankorrelplaats		<ul style="list-style-type: none"> • Op een voederplaats mag nooit meer dan 1 liter lokvoer aanwezig zijn. Er mag enkel nieuw voedsel toegevoegd worden in dezelfde mate als er voedsel opgenomen is geweest. • Maximaal 5 kg per dag voor zover het vorige voedsel opgenomen is. Er mag nooit meer dan 5 kg lokvoer per aankorrelplaats aanwezig zijn. 		<ul style="list-style-type: none"> • Om een opstapeling van lokvoer te vermijden, mag nieuw lokvoer enkel uitgelegd worden wanneer het vorige opgegeten is.
Aantal voederplekken aankorrelplaatsen en hoeveelheid lokvoer gecombineerd	<ul style="list-style-type: none"> • De totale hoeveelheid voedsel per aankorrelplaats kan verdeeld worden over verschillende voederplekken (bv. 1 kg lokvoer verdeeld over 5 kleine putjes rond een hoogzit). 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Omgekeerd mogen de hoeveelheden lokvoer van het totaal aantal toegelaten aankorrelplaatsen samen, NIET op 1 korrelplaats samengevoegd worden (bv. 3 aankorrelplaatsen met elk een maximaal toegelaten hoeveelheid lokvoer van 1 kg, mag niet vervangen worden door 1 grote aankorrelplaats met 3 kg lokvoer). 			
Locatie van aankorrelplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> • De aankorrelplaatsen mogen niet tot doel hebben om everzwijnen weg te lokken van naburige jachten. Om dat te vermijden moet een minimale afstand tot de jachtreviergrenzen gerespecteerd worden of moet overleg gepleegd worden met aangrenzende jachtrechthouders. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er kunnen afstandsregels bepaald worden voor de locatie van aankorrelplaatsen t.o.v. de grens van het jachtrevier, zoals dat bijvoorbeeld ook het geval is voor de plaatsing van hoogzitten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Door de sterke versnippering van het landschap en de beperkte oppervlakte van de jachtrevieren, kan de toepasbaarheid van afstandsregels in vraag gesteld worden, tenzij afspraken met aangrenzende jachtrechthouders voorzien wordt als uitzonderingsregel (actueel reeds opgenomen in het voorwaardenbesluit voor voederplaatsen in het algemeen). 	
Locatie van aankorrelplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> • In Oostenrijk (deelstaat Neder-Oostenrijk) is de toestemming van naburige jachtrechthouders en grondeigenaars vereist voor het aanleggen van aankorrelplaatsen op minder dan 100 m van deze naburige gebieden. 			
Locatie van aankorrelplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> • In een aantal gevallen wordt aangeraden om aankorrelplaatsen op bepaalde 			

	momenten van het jaar te vermijden op die plaatsen die moeten fungeren als rustgebieden in een strategie van zwaartepuntbejaging (bv. in grote bos- of natuurgebieden).			
Locatie van aankorrelplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> Aankorrelplaatsen worden bij voorkeur niet te dicht bij <i>kwetsbare biotopen</i> aangelegd. Zo wordt vermeden dat de everzwijnen naar deze plaatsen gelokt worden en dat ze door afschot op de aankorrelplaatsen naar de kwetsbare biotopen verjaagd worden. 		<ul style="list-style-type: none"> Door de sterke versnippering van de landgebruiksfuncties (bos, natuur en landbouw) in Vlaanderen en de jachtrevieren, kan de toepasbaarheid van afstandsregels in vraag gesteld worden. 	
Locatie van aankorrelplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> Aankorrelplaatsen worden bij voorkeur niet te dicht bij schadegevoelige landbouwgewassen aangelegd. Zo wordt vermeden dat de everzwijnen naar deze plaatsen gelokt worden en dat ze door afschot op de aankorrelplaatsen naar de kwetsbare biotopen verjaagd worden. 		<ul style="list-style-type: none"> Door de sterke versnippering van de landgebruiksfuncties (bos, natuur en landbouw) in Vlaanderen, kan de toepasbaarheid van afstandsregels in vraag gesteld worden. 	<ul style="list-style-type: none"> Eens de schadegevoelige landbouwgewassen geogost zijn, speelt dit criterium niet meer.
Locatie van aankorrelplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> De Luxemburgse wetgeving verbiedt aankorrelplaatsen buiten het bos. Een uitzondering geldt voor aankorrelplaatsen i.f.v. de jacht op edelhert. 		<ul style="list-style-type: none"> Omwille van de biotoopsituatie in Vlaanderen, moet 'bos' eventueel uitgebreid worden naar 'natuurlijke biotopen' 	
Toestemmingen	<ul style="list-style-type: none"> Op sommige plaatsen is steeds de toestemming van de grondeigenaar vereist voor het aanleggen van aankorrelplaatsen. 			
Manier van toedienen	<ul style="list-style-type: none"> In vrijwel alle reglementen en richtlijnen wordt het gebruik van voederautomaten of het 			

	gebruik van mechanische middelen voor het uitstrooien van lokvoer verboden.			
Manier van toedienen	<ul style="list-style-type: none"> Het uitstrooien of in het gebied brengen van lokvoer dient met de hand te gebeuren. 			
Toegankelijkheid van het lokvoer	<ul style="list-style-type: none"> Het lokvoer mag enkel bereikbaar/toegankelijk zijn voor everzwijn. Om de toegankelijkheid voor andere grofwildsoorten te vermijden, kan het lokvoer ingegraven worden of afgedekt met materiaal dat enkel door everzwijnen verwijderd kan worden (bv. zware stenen of boomstammen) 	<ul style="list-style-type: none"> Het lokvoer mag niet open en bloot aanwezig zijn op de aankorrelplaats. Het lokvoer mag niet bereikbaar zijn voor andere grofwildsoorten of andere dieren in het algemeen. 		
Tijdstip & duur	Het afwisselend gebruik van meerdere aankorrelplaatsen lijkt effectiever dan langdurig gebruik van een specifieke aankorrelplaats.			
Tijdstip & duur		<ul style="list-style-type: none"> Hoewel realistisch en nuttig in uitvoer, zo goed als niet controleerbaar op het terrein 		<ul style="list-style-type: none"> Verschillende richtlijnen stellen dat er dient aangezeten te worden van zodra het lokvoer aangenomen wordt.
Tijdstip & duur		<ul style="list-style-type: none"> Hoewel realistisch en nuttig in uitvoer, zo goed als niet controleerbaar op het terrein. 		<ul style="list-style-type: none"> Op aankorrelplaatsen waar gedurende langere tijd geen everzwijnen komen of lange tijd niet aangezeten kan/zal worden, wordt best tijdelijk geen lokvoer uitgelegd.
Tijdstip & duur			<ul style="list-style-type: none"> Omdat bijzondere jacht op everzwijn jaarrond open is in Vlaanderen, heeft dit criterium vermoedelijk weinig nut. 	<ul style="list-style-type: none"> In het Groothertogdom Luxemburg kunnen aankorrelplaatsen enkel voorzien worden van lokvoer gedurende de periode dat de jacht open is

Controleerbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Meerdere wetgevingen en richtlijnen verplichten het intekenen van de aankorrelplaatsen op kaarten het doorgeven van de locaties aan de bevoegde overheid. • Wijzigingen moeten ook doorgegeven worden. 			<ul style="list-style-type: none"> • De frequentie en/of de periode waarbinnen de locaties van aankorrelplaatsen gemeld moeten worden, wordt bij voorkeur vastgelegd.
Controleerbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Alle jachtrechthouders geven automatisch toestemming tot het betreden van de terreinen waar aangekorrelt wordt om controle door de bevoegde autoriteiten mogelijk te maken. 			
Controleerbaarheid		<ul style="list-style-type: none"> • Om de effectiviteit van het gebruik van aankorrelplaatsen in het jachtrevier aan te tonen, moet elke aankorrelplaats op jaarbasis (gemiddeld over een periode van 3 jaar) resulteren in minimaal 2 tot 3 geschoten everzwijnen. 	<ul style="list-style-type: none"> • De vraag kan gesteld worden of dit een richtlijn dan wel een criterium ter controle is. 	

2.2 Bemerkingen

- Er zal, ook in functie van de wettelijke toepasbaarheid, een keuze gemaakt moeten worden tussen richtlijnen die het gebruik van aankorrelplaatsen zo optimaal en efficiënt mogelijk moeten maken, en wettelijk opgelegde randvoorwaarden die geverifieerd kunnen worden door de bevoegde personen.
- Een belangrijke doelstelling voor het bepalen van richtlijnen, randvoorwaarden en criteria bij het gebruik van aankorrelplaatsen, is om te vermijden dat de aankorrelplaatsen een middel worden om de everzwijndensiteiten te verhogen. Grote hoeveelheden extra voedsel kunnen immers de reproductiecapaciteit van de populatie verhogen. Het aantal aankorrelplaatsen en de maximale hoeveelheden lokvoer die per locatie toegediend mogen worden, vormen daarom belangrijke criteria. Voor het opstellen van criteria over het aantal aankorrelplaatsen dat maximaal aanwezig mag zijn per oppervlakte-eenheid, zijn twee verdere specificaties noodzakelijk. Er dient aangegeven te worden waarop de oppervlakte betrekking heeft. Dit kan bijvoorbeeld de oppervlakte van het totale jachtrevier zijn of van de aanwezige bos- en natuurgebieden. Daarnaast dient ook het schaalniveau waarop dit criterium geëvalueerd wordt, gespecificeerd te worden. Zo kan er geëvalueerd worden op het schaalniveau van een jachtrevier, een wildbeheereenheid of van een natuur- en boscomplex. Omwille van administratieve redenen lijkt een natuur- of boscomplex – hoewel ecologisch gezien het meest zinvolle schaalniveau – in de praktijk het minst eenvoudig als evaluatieschaal. Hoewel het schaalniveau van een wildbeheereenheden een logische keuze zou kunnen zijn, moet rekening gehouden worden met jachtrevieren die niet aangesloten zijn bij een wildbeheereenheid. Het schaalniveau waarop een afschotplan voor everzwijn toekend wordt, kan een mogelijk alternatief zijn.
- Om te vermijden dat andere (wild)soorten ook gebruik maken van de aankorrelplaats, mag het lokvoer enkel bereikbaar of toegankelijk zijn voor everzwijn. Hiervoor kan het lokvoer ingegraven worden of afgedekt met materiaal dat enkel door everzwijnen verwijderd kan worden (bv. zware stenen of boomstammen). Ook wordt best vastgelegd welk lokvoer gebruikt mag worden. Om risico's in verband met wildziekten te vermijden, wordt het gebruik van slachtafval als lokvoer bij het aankorrelen van everzwijn best niet toegelaten.
- In dit advies wordt geen uitspraak gedaan over het gebruik van likstenen (zoutstenen) en/of lokstoffen (bv. beukenhoutteer). Uit een bevraging in Duitsland door het jachttijdschrift Wild und Hund, blijkt dat zowat 80% van de respondenten beukenhoutteer en zoutstenen gebruiken op aankorrelplaatsen voor everzwijnen (Rakow, 2009). Waar de nieuwe jachtwetgeving in Vlaanderen wel ingaat op het gebruik van zoutstenen en zoutpasta op voederplaatsen (voorwaardenbesluit artikel 4§1. tweede lid), wordt het gebruik van geurstoffen en/of beukenhoutteer niet vermeld. Volgens artikel 19 van het jachtdecreet is het te allen tijde verboden om gebruik te maken van lokaas of van enig ander tuig geschikt om jaagbaar wild te vangen, te doden of om het vangen of doden van dat wild te vergemakkelijken. Het lijkt daarom aangewezen om het gebruik van geurstoffen en beukenhoutteer op te nemen in modaliteiten omtrent het gebruik van aankorrelplaatsen voor everzwijn. Deze producten hebben geen impact op de reproductiecapaciteit van de everzwijnen en het gebruik ervan vormt vanuit die invalshoek dan ook geen probleem.
- Indien men wil kunnen verifiëren of de randvoorwaarden gerespecteerd worden, is een efficiënte en eenvoudige controle op het terrein noodzakelijk. Het is daarom aangewezen dat de bevoegde overheidsdiensten beschikken over een geactualiseerde kaart van de aankorrelplaatsen. In het kader van controle is het instellen van een maximale hoeveelheid lokvoer op een aankorrelplaats vermoedelijk het minst voor discussie vatbaar. Door het definiëren van een maximale hoeveelheid lokvoer die aanwezig mag zijn op een aankorrelplaats, wordt ook vermeden dat lokvoer zich opstapelt. Omwille van bovenstaande redenen is in sommige omliggende regio's en landen het gebruik van voederautomaten verboden. De controle van de aanwezige hoeveelheid lokvoer wordt wel bemoeilijkt indien het lokvoer ingegraven wordt.
- Regelgeving m.b.t. de ligging van aankorrelplaatsen ten opzichte van schadegevoelige landbouwgewassen en kwetsbare biotopen, is vanuit beheer technisch standpunt aan te

raden. Gezien de sterke versnippering van het landgebruik (bos, natuur, landbouw, overige) in Vlaanderen, kan het instellen van afstandsregels het gebruik van aankorrelplaatsen echter bemoeilijken of beperken. Om een beter zicht te krijgen op de impact van een dergelijke regel, zou een GIS-oefening voor een of meerdere jachtgebieden nuttig zijn.

- In een aantal regio's/landen wordt aangeraden om aankorrelplaatsen niet aan te leggen in gebieden die in het kader van zwaartepuntbejaging als terugtrekgebied kunnen dienen voor everzwijnen. Door de sterke versnippering van bos- en natuurgebieden en de beperkte omvang van de meeste bos- en natuurcomplexen in Vlaanderen, moet de toepasbaarheid hiervan geëvalueerd worden. In het kader van zwaartepuntbejaging zou dergelijke richtlijn eventueel beperkt kunnen worden tot bepaalde momenten van het jaar (zie Scheppers & Casaer, 2012).

CONCLUSIE

- Voorbeelden uit de ons omliggende landen en regio's kunnen gebruikt worden om met de betrokken sectoren te komen tot een set van duidelijke, aanvaarde richtlijnen, criteria en randvoorwaarden voor het gebruik van aankorrelplaatsen in het kader van het everzwijnenbeheer.
- Bepaalde criteria en randvoorwaarden laten zich niet vertalen naar controleerbare wettelijke bepalingen, maar enkel naar richtlijnen die het gebruik van aankorrelplaatsen optimaler maken (bv. wisselen van aankorrelplaatsen in de tijd, stoppen met aankorrelen indien geen everzwijnen komen, inpassing van tijdelijk niet gebruiken van aankorrelplaatsen binnen een bredere jachtstrategie op basis van zwaartepuntbejaging, ...).
- Wat betreft de controle op de hoeveelheid lokvoer die op een aankorrelplaats aanwezig mag zijn, is een richtlijn over maximaal toegelaten hoeveelheden waarschijnlijk het minst voor discussie vatbaar.
- Voor het opstellen van een criterium over het aantal aankorrelplaatsen per oppervlakte-eenheid dient enerzijds bepaald te worden waarop deze oppervlakte-eenheid betrekking heeft, anderzijds op welke schaal dit criterium geëvalueerd wordt. Voor dit laatste is het schaalniveau waarop het afschotplan toegekend wordt een mogelijke pragmatische keuze.
- Indien men wil kunnen verifiëren of de randvoorwaarden gerespecteerd worden, is een efficiënte en eenvoudige controle op het terrein noodzakelijk. Een regelmatig geüpdatete kaart met aanduiding van de aankorrelplaatsen is hiervoor aangewezen. Ook voor dit criterium dient het schaalniveau waarop deze kaart betrekking heeft, gespecificeerd te worden.
- Omdat artikel 19 van het jachtdecreet het gebruik van lokaas of van enig ander tuig geschikt om jaagbaar wild te vangen, te doden of om het vangen of doden van dat wild te vergemakkelijken, verbiedt, worden in de modaliteiten rond aankorrelplaatsen best ook bepalingen opgenomen over het gebruik van lik-/zoutstenen en beukenhoutteer.

REFERENTIES

- Briedermann L. (2009) Schwarzwild: neuausgabe bearbeitet von Burkhard Stöcker. Kosmos- Verlag-GmbH & Co, Stuttgart, 598 pp
- Hahn N. (2008) Evaluierung des Empfehlungen zur Reduzierung überhöhter Schwarzwildbestände (ERS) in Bayern. Wildlife Consulting, Gomadingen, Deutschland.
- Krinner A. 2003 Sinnvolle Fütterung – unsinnige Kirtung in Rotwild In Bayern – heute und morgen. Symposium LJV Bayern & Bayerischen Akademie für Tierschutz, Umwelt- und Jagdwissenschaften. p. 51 – 59.
- Müller-Schallenberg. R. (2005) In jedem Land eine eigene Rezeptur. Wild und Hund. 17 p.19-21.
- Rakow, F. (2009) Wie kirt Deutschland. Auswertung der Wild und Hund-Umfrage. Wild und Hund. Exklusiv p. 64 -69
- Reimoser F. 2004. Schwarzwild: Bejagung und Wildschadensvermeidung. Weidwerk. 10. p. 15-18
- Service romand de vulgarisation agricole (SRVA) (2004) Kirtung für Schwarzwild
- Scheppers T., Casaer J. (2012). Overzicht van mogelijke methoden voor populatieregulatie bij everzwijn - Een literatuurstudie. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2012 (18). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- Völk. F. (2012) ÖBf-Schwarzwild-Leitlinie. Österreichische Bundesforste AG.

BIJLAGEN

Bijlage 1: geraadpleegde wetgeving van naburige regio's en landen

Wallonië

Arrêté du Gouvernement wallon dérogeant temporairement à certaines dispositions de la loi du 28 février 1882 sur la chasse et de l'arrêté du Gouvernement wallon du 18 octobre 2002 permettant la destruction de certaines espèces de gibiers (27/02/2014).

Arrêté du Gouvernement wallon fixant les conditions de nourrissage du grand gibier (18/12/2012).

Groothertogdom Luxemburg

Règlement grand-ducal du 9 octobre 2012 déterminant les espèces de gibier qui peuvent faire l'objet d'un appâtage ainsi que les conditions et modalités de cet appâtage

Duitsland

Verordnung zur Durchführung des Landesjagdgesetzes (Landesjagdgesetzdurchführungsverordnung) – DVO LJG-NRW) 31/03/2010